

3. Хижняк Є.С. Особливості ідентифікації особи злочинця за допомогою IP-адреси. *Правове життя сучасної України: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 2020. С. 353-356.*

УДК 343.9(043.2)

Шилова К.Р., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Грекова Л.Ю., старший викладач

ОБШУК: ЄДНІСТЬ І БОРОТЬБА ПРОТИЛЕЖНОСТЕЙ

Обшук є не тільки найбільш поширеною слідчою розшуковою дією, але ще й однією з ускладнених та проблематичних слідчих дій. Тому питання тактики обшуку як однієї із найважливіших слідчих (розшукових) дій і донині не втратило своєї актуальності насамперед з огляду на активні тенденції до гуманізації кримінального процесу як на світовій арені, так і в Україні. Адже в основі розвитку тактичних прийомів, які слідчий застосовує під час здійснення обшуку потрібно враховувати збереження певного балансу, з одного боку, дотримання прав і свобод людини і громадянина, а з іншого - обмеження конституційних прав особи. Тому прийняття вкрай виваженого та обґрунтованого рішення про необхідність проведення цієї слідчої розшукової дії повинно ґрунтуватися на абсолютній впевненості, обізнаності слідчого щодо наявності незаперечних доказів у обшукуваній особи [1].

Проте, аналіз найбільш типових та поширених помилок та недоліків, яких припускаються слідчі під час організації та проведення обшуків свідчить про те, що такі помилки пов'язані не тільки з порушенням установлених законодавством процесуальних вимог, але й в контексті нерозуміння сутності тактичних особливостей здійснення цієї слідчої розшукової дії.

З цього приводу вчені зазначають, що підготовча діяльність слідчих у цьому напрямі має суттєві недоліки. Так, слідчі, намагаючись провести обшук якомога швидше, не приділяють гідної уваги збору та детальному аналізу інформації щодо особи, у володінні якої планується проведення слідчої дії, зокрема особливостей її поведінки та рис характеру, професійної діяльності, особистих та ділових зв'язків, уподобань тощо. Не вивчаються також конструктивні та інші особливості об'єкта, де планується обшук, водночас така інформація є важливою для вироблення стратегії проведення обшуку та може позитивно вплинути на його оперативність та результативність [2, с. 164].

Обшук – процесуальна дія, під час якої слідчий, прокурор за участю вказаних у законі осіб виявляє, безпосередньо сприймає, досліджує, оцінює і фіксує стан, властивості та ознаки матеріальних об'єктів з метою виявлення фактичних даних, що мають значення для встановлення істини у кримінальному провадженні [1].

У криміналістичній літературі немає єдності у визначенні поняття обшуку. Його пошуковий характер дозволив окремим авторам визначати цю дію як слідчо-оперативну. Однак таке трактування містить у собі змішання процесуальних дій і оперативних заходів, різних за своєю природою і завданнями, прийомами і формами проведення. Обшук – це слідча розшукова дія, яка здійснюється з метою отримання судових доказів, а оперативно-розшукові заходи не мають процесуального значення, відіграють допоміжну роль і до змісту обшуку не входять.

В.Ю. Шепітько наводить поняття обшуку у двох аспектах: кримінально-процесуальному та криміналістичному. У кримінально-процесуальному аспекті обшук – це самостійна слідча (розшукова) дія, яку проводять з метою виявлення об'єктів, що мають значення для встановлення істини у кримінальному провадженні. Як видно, це визначення розкриває мету обшуку, а не його сутність. У криміналістичному аспекті обшук, на його думку, це слідча (розшукова) дія, змістом якої є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості, окремих громадян з метою відшукання і вилучення предметів, що мають значення у справі, а також виявлення розшукуваних осіб [3, с. 89-90].

Викладене свідчить, що обшук є яскравим прикладом втілення закону єдності і боротьби протилежностей, який відображує таку особливість об'єктивної дійсності, яку являє собою обшук, що всі предмети, явища, процеси, що відбуваються під час його проведення, мають суперечливі моменти, сторони, тенденції, які борються і взаємодіють між собою на всіх його етапах: підготовчому, робочому та заключному.

Література

1. Криміналістика: підручник / Берназ В.Д. та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А.Ф. Волобуєва; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2011. 665 с.

2. Андрейко Ю.О. Проведення обшуку під час розслідування одержання неправомірної вигоди службовою особою. *Право і суспільство*. 2017. № 2. С. 161-167.

3. Криміналістика: підручник / Шепітько В.Ю., Коновалова В.Е., Журавель В.А. та ін. 4-е вид., перероб. і доп. Харків: Право, 2010. 464 с.